

Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan hyvinvointikatsaus 2019

Sisällys

1. Johdanto.....	2
2. Indikaattorit	2
2.1 TEAviisari: terveyden edistämisen aktiivisuus kunnissa	2
2.2 Väestö 31.12.....	4
2.3 Syntyvyys	4
2.4 Lapsiperheet	5
2.5 0–17-vuotiaat, % väestöstä	5
2.6 65 vuotta täyttäneet, % väestöstä	6
2.7 Demografinen huoltosuhde	6
2.8 Kuntien yleinen pienituloisuusaste	7
2.9 Työlliset.....	7
2.10 Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat.....	7
3. Hyvinvointityö vuonna 2019	8
3.1. Tärkeimmät nostot.....	9
4. Suunnitelma vuodelle 2020.....	9
5. Hyvinvointikatsauksen painopisteiden toimenpiteiden raportointi vuodelta 2019.....	10

LIITE

Toteutuma 2019

1. Johdanto

Kuntalain 1. §:n ja terveydenhuoltolain 12. §:n mukaan kunnan on laadittava kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävästä ja ongelmia ehkäisevistä toimista valtuustokausittain hyväksyttävä suunnitelma ja seurantajärjestelmä. Lisäksi kunnan tulee sopia monialaisesta yhteistyöstä sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävästä toimista yhteistoiminta-alueiden (Loviisa–Lapinjärvi) kanssa. Hyvinvoinnin edistämisen suunnittelun ja seurannan apuvälineinä ovat vuosittainen hyvinvointikatsaus ja kerran valtuustokaudessa laadittavat hyvinvointisuunnitelma ja sen onnistumista arvioiva laajempi hyvinvointikertomus. Lakiin perustuen on tehty erikseen lasten ja nuorten hyvinvointikertomus sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

Vuoden 2016 lopulla sekä Loviisan kaupunki että Lapinjärven kunta julkaisivat kuntastrategiat ja näiden strategioiden pohjalta valmistui myös kuntien hyvinvointisuunnitelma 2017–2020. Suunnitelman toteuttamista on seurattu vuosittaisilla katsauksilla. Vuoden 2019 katsauksessa keskitytään suunnitelman liitteenä olevan matriisin tavoitteiden raportoimiseen vuoden 2019 osalta. Vuonna 2020 laaditaan laaja hyvinvointikertomus.

2. Indikaattorit

Vertailukunniksi työryhmä on valinnut Itä-Uudenmaan kunnista Sipoon ja Porvoon sekä muista kunnista Hangon. Hangon kaupunki on vertailukuntana sen Loviisan kaupunkirakenteeseen verrattavuuden vuoksi. Vertailukuntiin toivottiin lisättävän kevästä 2018 lähtien Raasepori. Lapinjärven edustajille on jätetty harkittavaksi jokin Lapinjärvelle sopiva vertailukunta. Indikaattorien tarkastelussa ilmiöitä tarkastellaan myös koko maan tilanteeseen verrattuna. Hyvinvointikatsauksessa kuvataan työryhmän valitsemia, terveyden ja hyvinvoinnin kannalta oleellisia kunnista yleiskuvaa antavia indikaattoritietoja.

2.1 TEAviisari: terveyden edistämisen aktiivisuus kunnissa

TEAviisari-tulosten tarkastelu tarjoaa hyvää tietoa kuntien eri sektoreiden terveydenedistämisen aktiivisuudesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) mittaa kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta vuosittaisilla kyselyillä, jotka vuosittain kohdistetaan kuntien eri hallinnonaloille. TEAviisarin tuottamaa tietoa voidaan käyttää vaihtelevasti kunnissa riippuen kunnan koosta ja asukkaille tarjottujen palvelujen määrästä. Siksi paikallisia tuloksia tulee aina tarkastella rakentavasti eikä suoraan kansalliseen tilanteeseen verraten. (TEAviisari ei erittele kuntien tuloksia esimerkiksi kuntien suuruusluokan mukaan.) Keväällä 2019 kerättiin tietoja palkatun kuntajohdon kyselyllä sekä pilotoimalla kulttuurin edistämisen aktiivisuutta kunnissa. Hyvinvointikatsaukseen nostettiin esiin kuntajohdon kyselyn TOP10-vahvuudet. Kunnan ylimmän päättävän elimen on tiedettävä, miten kunnan asukkaat voivat.

Kuntajohto: Loviisa 2019

Vahvuudet	Vastaus
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: käsitelty hyvinvointiryhmässä	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi: ikääntyneet	Kyllä, laadittu tarkemmat toimenpiteet
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: käsitelty kaupunginhallituksessa tai kaupunginvaltuustossa	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Avustukset: avustukset yhteisöille, euroa/asukas	125 euroa/asukas
Avustukset: yleisavustukset, euroa/asukas	32 euroa/asukas
Kuntalaisfoorumeja: lapsiparlamentti tai vastaava	Kyllä
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä: kirjallinen päätös suunnittelijan tai koordinaattorin tehtävistä	Kyllä
Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi: lapset ja nuoret	Kyllä, laadittu tarkemmat toimenpiteet
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: käsitelty johtoryhmässä	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä: ehkäisevän päihdetyön toimielin	Kyllä

Kuntajohto: Lapinjärvi 2019

Vahvuudet	Vastaus
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä: järjestöyhteistyön koordinaattori	Kyllä
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty: osallisuusohjelma	Kyllä, osana laajempaa kokonaisuutta
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: käsitelty kunnanhallituksessa tai kunnanvaltuustossa	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Avustukset: avustukset yhteisöille, euroa/asukas	147 euroa/asukas
Paikallinen turvallisuussuunnitelma: käsitelty hyvinvointiryhmässä	Esitelty

Palveluiden suunnittelu: mahdollisuus vaikuttaa päätösten valmisteluun verkossa	Kyllä
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty: toimenpiteet	Kyllä
Johtoryhmä seuraa: elämänhallintaa	Kyllä
Johtoryhmä seuraa: terveydentilaa	Kyllä
Palveluiden suunnittelu: hyödynnetään kokemusasiantuntijoita	Kyllä

Taulukko 1. TEAviisari: Kuntajohdon TOP10-vahvuudet-taulukko.

2.2 Väestö 31.12.

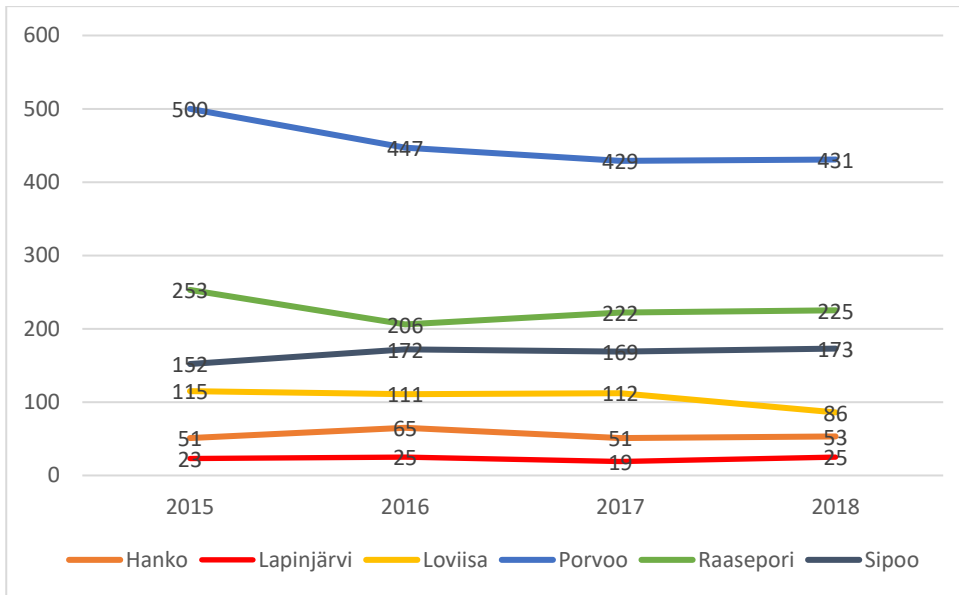
Maan väkiluku on viimeisien vuosien aikana noussut hieman, ja nousu johtuu muuttovoitosta ulkomailta. Vuonna 2019 syntyneitä oli 7 962 vähemmän kuin kuolleita ja ennakkollinen kokonaishedelmällisyysluku oli koko mittaushistorian alin 1,35 (1,40 vuonna 2018).

	2016	2017	2018	2019
Koko maa	5 503 297	5 516 224	5 521 773	5 527 573
Hanko	8 663	8 522	8 400	8 210
Lapinjärvi	2 739	2 706	2 665	2 613
Loviisa	15 208	15 098	14 894	14 777
Porvoo	50 144	50 172	50 290	50 386
Sipoo	19 922	20 310	20 643	27 554
Raasepori	28 405	28 077	27 625	21 165

Taulukko 2. Kuntien väestömäärät (ennakkotieto) 31.12.2019 (Tilastokeskus).

2.3 Syntyvyys

Suomessa syntyneiden määrä vuosien 2010 ja 2018 välillä on pienentynyt noin viidenneksen ja syntyvyys on laskussa. Vertailukunnissa ja Lapinjärvellä syntyvyys kuitenkin nousi vuonna 2018 verrattuna edelliseen vuoteen. Loviisassa sen sijaan syntyvyyden lasku oli merkittävää verrattuna vertailukuntiin. Koko maan määrät olivat 55 472 (2015), 52 814 (2016), 50 321 (2017) ja 47 577 (2018).

Taulukko 3. Elävänä syntyneet (Lähde: Sotkanet).

2.4 Lapsiperheet

Indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot ilman lapsia.

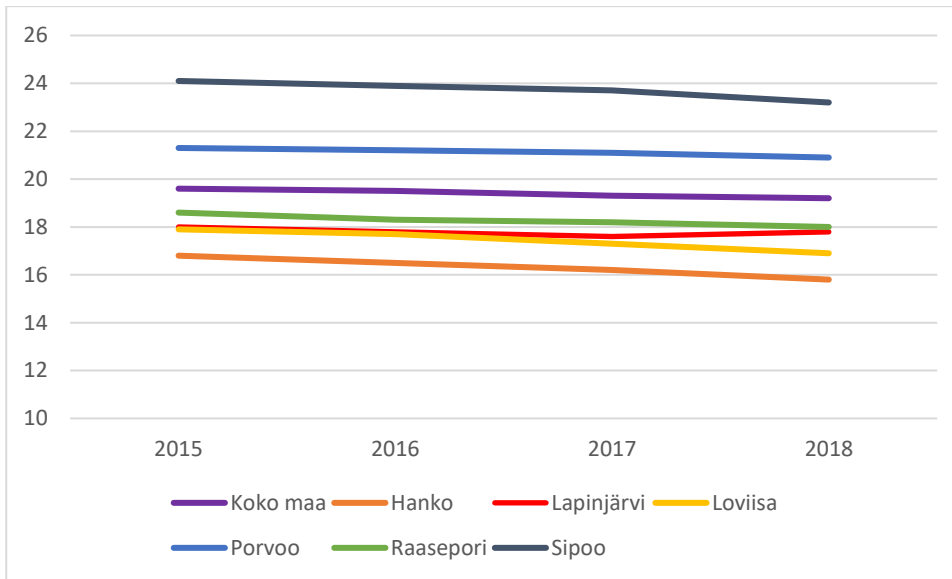
Vertailukunnista Porvoo ja Sipoo yltävät valtakunnallisen tason yläpuolelle.

	2015	2016	2017	2018
Koko maa	38,7	38,6	38,5	38,3
Hanko	33,6	33,6	32,6	31,4
Lapinjärvi	33,9	34,8	34,6	34,7
Loviisa	34,5	34,7	34,0	33,3
Porvoo	41,0	40,7	40,6	40,4
Sipoo	45,2	44,7	44,0	43,1
Raasepori		36,7	36,4	36,5

Taulukko 4. Lapsiperheet, % kaikista perheistä (Lähde: Sotkanet).

2.5 0–17-vuotiaat, % väestöstä

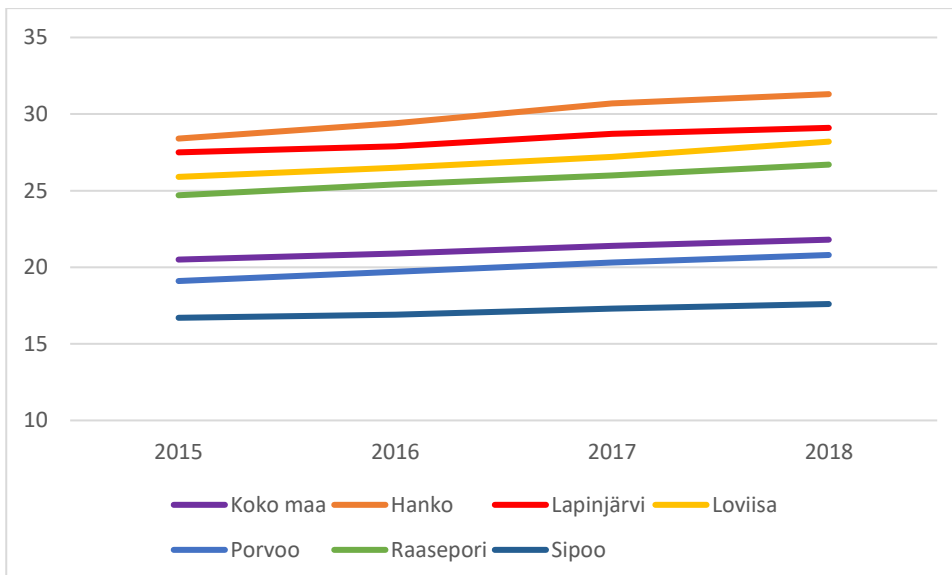
Väestösuhteutus on tehty Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksessa käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja. Loviisassa ja Lapinjärvellä ikäluokan osuus sijoittuu hieman valtakunnan keskitason alapuolelle.

Taulukko 5. 0–17-vuotiaat, % väestöstä (Lähde: Sotkanet).

2.6 65 vuotta täyttäneet, % väestöstä

Väestön yli 65-vuotiaiden määrä Suomessa on viime vuosina ollut noin 20 prosenttia väestöstä. Vertailukunnissa eniten yli 65-vuotiaita on Hangossa (31,1 prosenttia). Loviisassa yli 65-vuotiaiden määrä väestöstä oli 28,2 prosenttia vuonna 2018 ja Lapinjärvellä 29,1 prosenttia. Loviisan väestöstä 49,7 prosenttia on 25–64-vuotiaita ja lapinjärveläisistä 48,1 prosenttia. (Lähde: Sotkanet.)

Taulukko 6. 65 vuotta täyttäneet, % väestöstä (Lähde: Sotkanet).

2.7 Demografinen huoltosuhde

Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttäneitä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

	2015	2016	2017	2018
Koko maa	58,2	59,1	60,1	60,8
Hanko	72,3	74,5	77,5	78,9
Lapinjärvi	72,2	73,1	76,5	78,6
Loviisa	68,6	69,5	70,8	72,4
Porvoo	58,3	59,2	60,8	61,3
Sipoo	58	57,8	58,1	57,8
Raasepori		68,2	69,6	71,3

Taulukko 7. Vertailukuntien demografinen huoltosuhde (Lähde: Sotkanet).

Tilasto osoittaa, että koko maassa huoltosuhde nousee tulevaisuudessa väestön ikääntymisen myötä syntyvyyden ollessa jatkuvassa laskussa. Kuntakohtaisissa luvuissa huoltosuhde on vertailukunnista korkein Hangossa ja Lapinjärvellä.

2.8 Kuntien yleinen pienituloisuusaste

Indikaattorista "Kunnan yleinen pienituloisuusaste" ei ole tietoja vuosilta 2018 ja 2019.

2.9 Työlliset

Indikaattori ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä. Työllisiksi luetaan 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka laskentaviikolla 25.–31.12. tekivät yhtenäkin päivänä ansiotyötä tai olivat tilapäisesti työstä poissa.

	2015	2016	2017	2018
Koko maa	41,1	41,4	42,2	42,8
Hanko	37,9	37,2	38,2	38,6
Lapinjärvi	38,7	40,0	39,8	40,7
Loviisa	38,7	39,5	40,0	40,3
Porvoo	44,1	44,4	44,6	45,0
Sipoo	47,3	47,5	48,3	48,8
Raasepori		40,7	41,0	41,6

Taulukko 8. Työlliset, % väestöstä (Lähde: Sotkanet).

Tässä tarkastelussa Loviisa, Lapinjärvi, Hanko ja Raasepori jäävät valtakunnan keskitason alapuolelle. Neljän vuoden tarkastelussa positiivisena seikkana on työllisyysprosenttien hienoinen nousu.

2.10 Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiksi lasketaan tässä yhteydessä vuoden aikana vähintään 10 kuukautena toimeentulotukea saaneet henkilöt. Indikaattori kertoo, kuinka suuri osuus nuorista on

pitkäaikaisesti toimeentulotuen piirissä. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet nuoret ovat usein syrjäytymisvaarassa olevia. Heidän elämäntilannettaan pyritään parantamaan erilaisin sosiaalityön menetelmin.

	2015	2016	2017	2018
Koko maa	3,6	3,6	3,6	3,4
Hanko	4,5	5,0	3,4	2,3
Lapinjärvi				
Loviisa	4,3	3,8	3,7	3,2
Porvoo	5,7	5,9	3,9	3,7
Sipoo	1,2	1,8	1,5	2,9
Raasepori		4,3	3,4	2,8

Taulukko 9. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Sotkanet).

Lapinjärven luku on niin pieni, ettei sitä otettu tilastoon mukaan.

3. Hyvinvointityö vuonna 2019

Hyvinvointisuunnitelmasta, -katsauksista ja valtuustokauden lopussa annettavasta hyvinvointikertomuksesta vastaa moniammatillinen työryhmä, jossa jäsenenä on edustajia kuntien kaikista hallintokunnista sekä kolmannelta sektorilta. Työryhmä nimitetään valtuustokaudeksi ja se käyttää tarvittaessa työssään asiantuntijoita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän jäsenistä kootut pienryhmät vastaavat myös turvallisuusohjelman ja ehkäisevän mielenterveys- ja päihdeohjelman päivittämisestä sekä suunnittelevat teemavuotia ja asukkaille suunnattuja kyläiltoja yhdessä kyläyhdistysten kanssa.

Loviisan kaupunginhallitus nimesi Loviisan edustajat (KH 18.9.2017 § 81) ja Lapinjärven kunnanhallitus (KHALL 16.10.2017 § 166) omansa Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan hyvinvointityön monialaiseen ohjausryhmään ja työryhmään vuosiksi 2017–2021. Jäsenet oli osittain nimetty virka- ja toiminimikkeellä, osittain nimellä. Suurin osa tuolloin nimetyistä jäsenistä oli vaihtunut kevääseen 2019 mennessä, joten kaupunginhallitus päivitti jäsenistön (KH 20.5.2019 § 152). Jäsenistö vaihtui 1.6.2019. Valinnat tehtiin pelkästään virka- ja toiminimikkeellä. Lisäksi kaupunginhallitus päätti, että puheenjohtaja toimii vuoden kerrallaan. Työryhmän ja ohjausryhmän puheenjohtajana toimivat vuoroittain perusturvakeskuksen ja sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja. Molempien ryhmien sihteerinä toimii hyvinvointikoordinaattori. Työryhmän työskentelyyn osallistuvat lisäksi toiminnanjohtaja Loviisan Järjestöt ry:stä ja seurakuntien nimeämä edustaja. Lapinjärven kunnanhallitus nimesi virka- ja toiminimikkeillä Lapinjärven edustajat Loviisan ja Lapinjärven yhteiseen hyvinvoinnin ja terveyden koordinaatioryhmään (KHALL 26.8.2019 § 124), joka jakautuu työ- ja ohjausryhmään. Aikaisemmin ohjausryhmän puheenjohtaja ja sihteeri ovat olleet sekä ohjaus- että työryhmän kokouksissa läsnä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä) kokoontui seitsemän kertaa vuonna 2019. Työryhmän kokousten osanottajien määrä vaihteli 11–15 jäsenen välillä (työryhmän koko oli 18 henkilöä). Ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa.

3.1. Tärkeimmät nostot

Loviisa ja Lapinjärvi hakivat elokuussa 2019 mukaan Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin kehittämistyöhön, jotta saisivat tukimateriaalia, koulutusta ja voisivat olla mukana verkostoyhteistyössä. Suomen UNICEF ry:n 18.11.2019 päivätyssä kirjeessä Loviisalle ja Lapinjärvelle todetaan, että Suomen UNICEF on valinnut kunnat mukaan Lapsiystävällinen kunta -malliin ja että UNICEFin ja Loviisan kaupungin sekä UNICEFin ja Lapinjärven kunnan välinen yhteistyö käynnistyy syksyllä 2020. UNICEF edellyttää, että toimintamallin käsittelyyn on nimetty koordinaatioryhmä. Koska kunnilla on jo yhteinen työryhmä, joka käsittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asioita, kuuluu molempien kuntien, Lapinjärven ja Loviisan, asioiden käsittely hyvinvointityön monialaiseen ohjaus- sekä työryhmään. Mallin toteutus alkaa vuonna 2020.

Vuoden 2019 teemana oli ”Terveellinen ravinto ja liikunta”, jota toteutettiin kaupungin normaalissa toiminnassa. Vuoden aikana eri hankerahoituksilla pyrittiin lisäämään liikuntaa varhaiskasvatuksessa, koulussa ja opiskelussa sekä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Elokuun lopussa liikuntahallissa pidettiin Harrastemessut, joilla kaikkien yhdistysten ja toimijoiden oli mahdollista esitellä toimintaansa ja harrastustarjontaansa. Vanhusten viikon teemana oli ”Varaudu vanhuuteen”, joten viikko sisälsi useita liikuntatempauksia. Lisäksi Kulmassa järjestettiin teeman mukaisesti helmikuussa ravitsemusterapeutin luento ”Virkeyttä ja voimaa ruoasta”, jolla kerrottiin, miten ruoasta voi saada voimaa, vireyttä ja vastustuskykyä. Tilaisuudessa käytiin läpi erityisesti aivo- ja sydänterveyden kulmakiviä ja miten niihin voi vaikuttaa erilaisilla ruokavalinnoilla (29 osallistujaa).

Itä-Uudenmaan alueellinen turvallisuussuunnitelma hyväksyttiin Loviisan kaupunginvaltuustossa ja Lapinjärven kunnanvaltuustossa marraskuussa 2018. Siinä edellytettiin, että paikallisella tasolla tehdään ikäkaarimallin mukainen turvallisuusohjelma. HYTE-työryhmässä perustettiin ikäkaarimallin mukaiset alatyöryhmät vuonna 2019. Ohjelma valmistuu vuonna 2020.

Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön ohjelman päivitys hyväksyttiin molempien kuntien valtuustoissa 18.9.2019. Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön tavoitteena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia sekä toteuttaa ja edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin liittyvissä kysymyksissä.

4. Suunnitelma vuodelle 2020

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus siirtää sosiaali- ja terveyspalvelut maakunnille, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossakin kunnan tehtävä. Tarvitaan selkeitä rakenteita, vastuita ja ratkaisuja, jotka vahvistavat väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä paikallisesti ja alueellisesti. Suurimmassa osassa Suomen kunnista on oma hyvinvointikoordinaattori. Nykyisin jopa 83 prosentissa kunnista on nimetty hyvinvointikoordinaattori, kun kaksi vuotta sitten (2017) vastaava luku oli 62 prosenttia. Hyvinvointikoordinaattori yhdistää eri hallinnonaloilla tehtävää työtä. Hyvinvointikoordinaattorit ovat siirtyneet pois sote-puolelta. Tässä on tapahtunut neljässä vuodessa iso muutos. Vielä vuonna 2015 hyvinvointikoordinaattoreista 60 prosenttia oli sijoitettu osaksi

sosiaali- ja terveystalvveluja, nykyisin heistä vain 14 prosenttia kuuluu sote-palveluihin. Yleisimmin hyvinvointikoordinaattori työskentelee kunnan keskushallinnossa tai sivistystoimessa. Muutoksella pyritään vahvistamaan kuntajohdon roolia poikkihallinnollisen yhteistyön johtamisessa ja koordinoinnissa sekä turvaamaan resurssin säilyminen tilanteessa, jossa sote-palvelut siirtyisivät maakunnille. (Lähde: www.teaviisari.fi.) Loviisan hyvinvointikoordinaattori eläköityy vuonna 2020, ja tehtävä siirtyi vuoden 2020 alusta sivistys- ja hyvinvointikeskuksen alaisuuteen. Uutta hyvinvointikoordinaattoria ei kaupungin taloudellisen tilanteen takia palkattu, joten tehtävät jaettiin vapaa-aikapalveluiden henkilöstölle, jotka hoitavat työtä muiden tehtävien ohella. Joitakin osakokonaisuuksia jäi myös perusturvakeskuksen puolelle.

Molempien kuntien strategioiden pohjalta hyvinvointityön vuoden 2020 teema on osallisuus. Aihe on laaja osakokonaisuus, joten teema on kaksivuotinen. Vuonna 2020 kartoitetaan osallisuuden toimintoja kunnissa ja aloitetaan osallisuusohjelman työstäminen.

Loviisa ja Lapinjärvi aloittavat vuonna 2020 UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallissa. Kehittämistyö ja yhteistyö UNICEFin kanssa käynnistyy tilannekartoituksen tekemisellä. Siinä osallistuvat kunnat arvioivat, miten hyvin lapsiystävällisyys nykyään toteutuu. Arvioinnissa ovat apuna UNICEFin kehittämät, lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvat materiaalit. Kartoituksen tehtyään kunta päättää, mitä toiminnan osa-alueita aletaan kehittää ja miten. UNICEF seuraa työn etenemistä. Kaksivuotiskauden lopuksi Loviisa ja Lapinjärvi arvioivat työnsä tulokset ja raportoivat niistä UNICEFille. Tämän jälkeen kunta voi saada UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, joka on voimassa kaksi vuotta. Tunnustusta myönnettäessä UNICEF arvioi sekä kehittämisprosessia että saavutettuja tuloksia. Tunnustus ei tarkoita, että työ olisi valmis, vaan kunta sitoutuu jatkamaan lapsiystävällisyyden kehittämistä.

Itä-Uudenmaan turvallisuusryhmä järjestää turvallisuuskyselyn keväällä 2020. Koskenkylässä pidetään kyläilta toukokuussa ja Liljendalissa turvallisuuskävely syksyllä yhteistyössä kyläyhdistysten tai muun paikallisen yhdistyksen kanssa.

Laajan hyvinvointikertomuksen tekeminen alkaa loppuvuonna. Laajassa hyvinvointikertomuksessa on mukana Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL:n) ehdotuksen mukaiset minim tiedot indikaattoreina, joita on tällä hetkellä 65. Niitä voi täydentää tarvittaessa Loviisan ja Lapinjärven tärkeiksi kokemilla asioilla.

5. Hyvinvointikatsauksen painopisteiden toimenpiteiden raportointi vuodelta 2019

Hyvinvointityöryhmä valitsi hyvinvointisuunnitelman 2017–2020 painopistealueiksi neljä pääkohtaa, jotka on johdettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan vuonna 2016 julkaistuista strategioista:

1. Asukkaiden aktiivisuus, yhteisöllisyys ja osallistaminen
2. Asukkaiden terveelliset elintavat
3. Asukkaiden arjen turvallisuus
4. Asukkaiden työllisyyden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen

Painopistealueiden toimenpiteet on hyvinvointisuunnitelmassa jaettu koko valtuustokaudelle ja vuosittain raportoidaan niistä toimenpiteistä, joista on saatavissa vuosittaista tilastoa tai toiminnoilla

on pyritty vaikuttamaan asukkaiden hyvinvoinnin ylläpitämiseen tai edistämiseen. Tiedon raportoinnissa käytetään muun muassa keskusten laatimia vuosittaisia toimintakertomuksia.

Liitteenä olevaan matriisiin on kerätty tieto vuodelta 2019. Matriiseissa on käytetty erilaisia värikoodeja seuraavasti:

- Toiminto ei ole toteutunut tai sitä ei ole vielä aloitettu vuonna 2019.
- Toiminto on suunnitteluasteella tai aloitettu, mutta tuloksia ei vielä ole.
- Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuonna 2019, mutta kehitys jatkuu edelleen.

Monien asioiden kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, missä toteutuksen vaiheessa kyseessä oleva toiminto on.

1. ASUKKAIDEN AKTIIVISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTAMINEN: Kunnan toiminta on asiakaslähtöistä ja palveluhenkistä, vuorovaikutus kuntalaisten ja päätöksentekijöiden välillä on toimivaa (Loviisan strategia).

TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista harrastamista ja yhdessä tekemistä, tuetaan yhdistyksiä ja yhteisöjä kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämässä.	Kohdennetut asukaskyselyt.	Asukaskyselyiden tulokset.	Morjens-mobiilisovelluksessa toteutettiin 7 kyselyä vuonna 2019. Noin 1 400 loviisalaista on ladannut sovelluksen. Vastauksia saatiin yhteensä 3 752. Kolmesta kyselytuloksesta tehtiin erillinen artikkeli. Lisäksi Morjens-mobiilisovelluksessa lähetettiin vuoden 2019 aikana 20 tietokorttia. Kaikille avoimia Webropol-kyselyitä toteutettiin viisi kappaletta vuonna 2019.	
	Teemoitetut kyläillat yhdessä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa.	Kyläiltojen määrä ja aiheet, kiinnostavuus.	Turvallisuuskävelyjä pidettiin Valkon kyläyhdistyksen kanssa 2.5.2019 ja Tesjoen kyläyhdistyksen kanssa 22.10.2019. Loviisan kaupungin keskustassa pidettiin esteettömyyskävely 3.5.2019, ja Isnäsissä oli kyläilta lähiliikuntapaikan suunnittelusta 4.6.2019. Lapinjärvellä pidettiin jälleen 29.8.2019 Ihmislähtöinen kunta -seminaari, jonka teemana oli "Tule oppimaan ihmislähtöisyydestä ja koe Lapinjärven ihme!". Seminaarissa kerrottiin Lapinjärvellä toteutetuista kokeilusta ja kehittämishankkeista sekä pidettiin näihin liittyviä työpajoja.	

Edistetään eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tasokkailla taide-, kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluilla.	Terveys- ja hyvinvointiluentojen järjestäminen (kunta ja yhdistykset). Yhteistyön muodoista sopiminen.	Järjestetyt luennot.	Kumppanuustalon käyttöaste 2019: 4 767 käyttäjää, (2018: 5 190). Kulmassa 13 avointa luentoa.	
	Taide- ja kulttuuripalveluja tarjolla tasapuolisesti kunnan alueella.	Tehdyt kumppanuussopimukset, yhdistysten kohdetoiminta- ja koulutusavustukset.	Kumppanuussopimukset Valkon kyläyhdistys ry:n ja Ruotsinpyhtään Kymijokilaakson kylien kyläyhdistys ry:n kanssa (liittyen kylätalojen toimintoihin). Keväällä 2019 jaettiin yhdistyksille ja seuroille toiminta-, kohde- ja koulutusavustuksia. Kaupungin kulttuuritarjonta on laajaa ja toimintaa järjestetään myös kylissä eri-ikäisille.	
	Kirjastopalvelut ovat ajanmukaisia.	Kirjastojen kävijämäärät ja lainausten määrät.	Vuonna 2019 lainojen määrä oli 132 913 (2018: 112 362). Kirjastojen yhteenlaskettu kävijämäärä oli 76 260 henkilöä vuonna 2019 (2018: 43 123). Lisääntyneitä kävijä- sekä lainamääriä selittää se, että pääkirjasto oli suljettu osan vuodesta 2018, sekä vuonna 2019 järjestettyjen tapahtumien suuri määrä. Lapinjärvellä lainamäärä oli 35 112 (2018: 35 211) ja kävijämäärä oli 36 010 (2018: 32 290) henkilöä vuonna 2019. Yleinen trendi on, että lainamäärät laskevat, minkä selittää se, että kirjastoa käytetään aiempaa enemmän muuhun kuin lainaamiseen. Se näkyy laina- ja kävijämäärän suhteessa. Kävijöitä on edellisvuotta enemmän lisääntyneen tapahtumamäärän sekä kirjastotalolla	

	<p>Tarjoamme nuoriso- ja liikuntatoimen palveluja koko kunnan alueella.</p>	<p>Tapahtumien määrä ja yleisömäärä.</p>	<p>sijaitsevan Koko Kylän Työhuoneen ja Perinnetalkoo-toiminnan vuoksi.</p> <p>Harrastebussi-kokeilu Tesjoki–Koskenkylä-välillä keväällä mahdollisti edullisen kyydin harrastuksiin.</p> <p>Liikuntapalvelut järjestivät tai olivat mukana järjestämässä 49 tapahtumaa, joita olivat muun muassa pyöräilyviikko, Picnic on the beach, Loviisan juoksu, Harrastemessut, uudenvuoden tapahtuma, lasten ja nuorten lomatoiminta, kilpailut sekä koulujen ja päiväkotien teema- ja liikuntapäivät. Kävijämäärät tapahtumissa ovat 8–800.</p> <p>Etsivä nuorisotyö ja nuorisotyö järjestivät tai olivat mukana järjestämässä noin 20 tapahtumaa (muun muassa Halloween-disko, vapputempaus, kansainvälinen tyttöjenpäivä, kesärekrytapahtuma, keilaus). Kävijämäärät vaihtelivat 10–300 välillä.</p> <p>Loviisan Ohjaamon järjestämissä nuorten ammatti-illoissa kävijämäärät vaihtelivat 3–20 nuoren välillä.</p> <p>Taide- ja kulttuuritapahtumia oli 65, joiden lisäksi järjestettiin koulujen Kulttuuripolku. Kulttuuripolku tavoitti 2019 kaikki vuosiluokat 0–9. Kulttuuripolku-tilaisuuksia oli kouluissa yhteensä 83. Lisäksi käynnistettiin Pikku kulttuuripolku yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa.</p>	
--	---	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> - Komendantintalo, 6 152 - Ruukin ja Viirilän museot, 15 245 - Almintalo, 4 138 	
Edistetään monikulttuurisuutta.	Maahanmuuttajaperheiden hyvä kotoutuminen.	Kotouttamisohjelman indikaattorit.	<p>Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminta ostetaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan toimistolta.</p> <p>Seudullinen yhteistyö Itä-Uudenmaan kuntien kanssa (tapaaminen 2–3 kertaa vuodessa).</p> <p>Yhteistyö järjestöjen ja seurakunnan kanssa oli pienimuotoista, maahanmuuttajapalvelut, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, seurakunta ja vapaaehtoiset tapasivat kerran vuonna 2019.</p> <p>Kaikki oppivelvolliset osallistuivat koulutoimintaan.</p>	
Parannetaan kuntalaisten sähköistä tiedonsaantia, yhteydenpitoa ja asiointia.	Kaupungin verkkosivuston helppokäyttöisyys, riittävästi yleisöpäätteitä ja neuvontaa asiointiin.	Tehdyt uudistukset.	<p>Asiakaspalvelutoimisto vakiinnutti asemansa asukkaiden palvelupisteenä. Verkkopalvelun kehittäminen on jatkuvaa. Saavutettavuutta kehitetään kaupungin verkkopalveluissa.</p> <p>Lapinjärvi: Lapinjärven kunnantalon asiointipisteessä toteutettiin mahdollisuus asioida Kelan ja TE-toimiston kanssa videoyhteydellä. Myös asiointipisteen ulkoasua uudistettiin. Verkkopalveluiden kehittäminen jatkuu.</p>	
LAPSET JA NUORET				
Lisätään lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä, osallistamista ja	Nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen	Yläkoulujen, lukioiden ja 2. asteen oppilaitosten edustus	Nuorisovaltuuston jäsenet osallistuivat kokouksiin ahkerasti.	

<p>vuorovaikutus- mahdollisuuksia.</p>	<p>yhdessä oppilaskuntien kanssa.</p>	<p>nuorisovaltuustossa ja nuorisovaltuuston edustajien läsnäolo kunnan luottamuselimissä.</p>	<p>Uusi nuorisovaltuusto aloitti tammikuussa 2019. Ehdokkaita haettiin aktiivisesti yläkouluista, lukioista ja 2. asteen oppilaitoksista.</p> <p>Jokaisessa koulussa on toimiva oppilaskunta, jossa käsitellään koulun yhteisiä asioita. Oppilaiden edustajat osallistuvat koulujen monialaisiin tarkastuksiin.</p> <p>Lapinjärvellä perustettiin vaikuttajaryhmä, joka valmistelee asiaa vuodelle 2020.</p>	
	<p>Yhteistyön kehittäminen vanhempainyhdistysten kanssa, ylisukupolvinen yhteistyö: koulumummit ja -vaarit.</p>	<p>Kehittämiskokousten määrä, aiheet ja toimeenpannut ideat.</p>	<p>Lähes joka koululla on toimiva vanhempainyhdistys.</p> <p>Vapaaehtoinen koulumummi ja -vaari -toiminta monessa koulussa.</p> <p>Kirkonkylän koulun aamupäivä- ja iltapäivätoiminta tekee yhteistyötä seurakunnan kanssa. Marttojen kanssa tehtiin suunnitelmat koulun aamupalakerhosta.</p> <p>Loviisan päiväkodeista neljällä on rekisteröity vanhempainyhdistys. Ensisijaisesti yhdistykset ovat yhteisen toiminnan kehittäjiä. Aktiivisilla vanhemmilla on merkittävä rooli kaikkien vanhempien äänenä. Vanhempainyhdistykset mahdollistavat myös erilaisten tapahtumien järjestämistä.</p>	

	Kohdennettujen kyselyiden toteuttaminen lapsille, nuorille ja huoltajille.	Toteutuneiden kyselyjen määrä.	Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lapsien vanhemmille toteutetaan kysely vuosittain. Keväällä 2019 Kouluterveys- ja Hubu-kysely.	
	Facebook-sivujen hyödyntäminen vuorovaikutuskanavana.	Toteutunut toiminta.	Perhekeskuksella on toimivat Facebook-sivut. Nuorisotoimen viestintä Facebook- ja Instagram-sivujen kautta. Jokaisella koululla on omat Facebook-sivut. Varhaiskasvatukselle on perustettu omat Facebook-sivut.	
	Sähköisen asioinnin lisääminen: tehdään koulusta infopiste.	Tulokset ja toimenpiteet.	Wilman käyttöä tehostettiin ja sen mahdollisuuksia hyödynnettiin (kouluun ilmoittautuminen, aamupäivä- ja iltapäivätoiminnan haku, viestintä). Varhaiskasvatuksella on nykyään käytössä eVarhaiskasvatus-asiointiohjelma	
TYÖIKÄISET				
Tuetaan asukkaita digitaalisten ja matalan kynnyksen palvelujen löytämisessä, edistetään kansansairauksien omahoitoa ja ehkäistään syrjäytymistä	Omahoitosivujen päivittäminen ja lisääminen, sähköisten palvelujen lisääminen ja niistä tiedottaminen.	Omahoitosivujen päivitykset. Asiakaspalautekooste kaikkien keskusten sähköisistä palveluista (esimerkiksi	On keskusteltu kaikkien kiireettömien aikojen vapauttamisesta, myös lääkäreiden. Hoitajille voi varata kiireettömän ajan. Omahoitosivuja ei ole päivitetty, mutta ohjeet ovat edelleen toimivia. Sivujen päivitys on pian ajankohtainen. Koostetta ei ole suunniteltu vuodelle 2017, 2018 tai 2019 vertailutiedon vähäisyyden takia.	

		eterveyspalvelut @loviisa.fi).	Perusturvakeskuksessa otettu käyttöön älykäs teknologiaratkaisu Klinik Pro - hoidontarpeenarviojärjestelmä.	
	Vertaistukitoiminta ja kokemusasiantuntijoiden käyttö sosiaalipalveluissa.	Ryhmät ja muu toiminta sekä osallistujien määrät.	Aamuryhmät ovat toiminnassa, ja niihin osallistuvat kokemusasiantuntijat.	
	Sosiaalipalvelujen asiakasraati.	Kokoontumiskerrat ja toteutetut uudistukset.	Tavoite ei toteutunut eikä toimintaa pystytty suunnittelemaan työvoiman vähyyden takia.	
	Maahanmuuttajien osallisuuden edistäminen.	Monikulttuuristen tapahtumien määrä, tiedotustilaisuudet, ohjaus- ja neuvontakäyntien määrät, vapaan sivistystyön mahdollisuuksien hyödyntäminen oppimisessa.	Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminta yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin kanssa jatkui myös vuonna 2019. Toiminta oli pienimuotoista. Kansalaisopisto huomioi maahanmuuttajat vuoden 2019 opintoseteleissä. Viime vuosi oli liikuntapalvelujen Liikunnan ilo kotoutumisessa -hankkeen viimeinen vuosi. Ohjaamo huomioi maahanmuuttajanuoret hanketyössään.	
	Etsivän nuorisotyön ryhmätyöskentelyn muodot.	Ryhmien toteutumiset ja osallistujamäärät.	Vuonna 2019 toteutui seitsemän eri ryhmää. Niihin kuului muun muassa nuoret äidit - ja kaukalopallo-ryhmä sekä punttis- ja bändikerho ja nuorisokahvila. Osallistujamäärä oli yhteensä noin 70 nuorta.	

	Vertaistukiryhmät muistisairaille.		Lapinjärvellä omaishoitajilla on ollut mahdollisuus OmaisOiva-hetkiin (henkilökohtaista keskustelutukea, kuuntelua ja yhdessäoloa) joko puhelimitse tai kotikäynteinä. Marraskuussa 2019 järjestettiin omaishoitajien ja hoidettavien yhteinen puurojuhla. Osallistujia oli 23.	
	Kulttuurikaveritoiminnan kehittäminen.	Yhteistyö yksityisten ja kolmannen sektorin kanssa, yhteistyö oppilaitoksen kanssa.	Ulkoiluystävät toimivat usein myös kulttuurikavereina. Toiminta jatkui vuonna 2019.	
	Asukasraatien kokeilu.	Raatien kokoontumiskerrat ja asiakokonaisuudet.	30.10.2019 järjestettiin asukasraatitilaisuus senioreille. Tilaisuudessa oli kahdeksan osallistujaa. Hyvinvointikoordinaattori kertoi toukokuussa tehdystä esteettömyyskyselystä ja muista ajankohtaisista asioista. Asukasraati toi esille erilaisia ideoita, millä tavalla saataisiin ihmiset enemmän osallistumaan yhteisiin tapahtumiin. Toivottiin myös lisää kulttuuria kylille. Lapinjärvellä kaikille kuntalaisille avoin Kammaritoiminta on vakiintunut ja toimii vapaaehtoisvoimin 1–2 kertaa viikossa.	

2. ASUKKAIDEN TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT: Kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistetaan kehittämällä sujuvia, asiakaslähtöisiä palveluja sekä lisäämällä neuvontaa ja ohjausta omahoitoisuuden tueksi. Kuntalaisille tarjotaan sujuvat ja kustannustehokkaat palvelut.

TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
---------	------------	--------------	-----------	---------

YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
<p>Tuetaan omatoimisuutta terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan ja kestäväan kehitykseen.</p>	<p>Teemavuosien monialaisen suunnittelun aloittaminen.</p>	<p>Tehdyt toimenpiteet.</p>	<p>Vuoden 2019 teema oli Terveellinen ravinto ja liikunta.</p>	
<p>Tarjotaan kaikille avointa tietoa terveyden edistämisestä.</p>	<p>Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät luennot yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.</p>	<p>Luentojen määrät ja kävijämäärät.</p>	<p>Kulmassa järjestettiin vuonna 2019 seuraavat avoimet luennot</p> <ul style="list-style-type: none"> – Terve jalka (48 osallistujaa) – Virkeyttä ja voimaa ruoasta (29 osallistujaa) – Nivelrikon itsehoito (22 osallistujaa) – Hätäensiapu, sydäniskuri tutuksi (9 osallistujaa) – Elämän syyspuolen turva (40 osallistujaa) – Kuuloauto Kulman pihalla (59 osallistujaa) – Jalkahoitoinfo diabeetikoille (13 osallistujaa) – Sairaus perheessämme (8 osallistujaa) – Trötthet vid cancer och cancerbehandlingar (13 osallistujaa) – Tuolijumppa (26 osallistujaa) – Miten luonto voi auttaa rentoutumisessa, stressinhallinnassa, aivojen 	

			<p>hyvinvoinnissa ja keskittymiskyvyssä? (12 osallistujaa)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hyvinvointi-ilta (29 osallistujaa) – Keuhkohtaumataudin oireet, diagnostiikka, lääkehoito ja omahoito (11 osallistujaa) 	
Ylläpidetään ja lisätään liikuntamahdollisuuksia.	Ainakin yhden uuden lähiliikuntapaikan rakentaminen.	Toteutunut lähiliikuntapaikka.	<p>Ruotsinpyhtään kirkonkylän lähiliikuntapaikan rakennustyöt aloitettiin. Toteutettiin Myllyharjun kunnostusprojekti, johon kuului muun muassa kuntoiluportaiden ja liikuntapuiston rakentaminen. Isnäsin lähiliikuntapaikan ja hyvinvointihallin suunnittelu alkoi.</p> <p>Lovisavikens skolan pihatytöt ovat osittain vielä kesken, mutta kuntoiluvälineitä on sijoitettu pihalle.</p> <p>Lapinjärvellä selvitettiin frisbeegolfkentän rakentamista ja päätettiin rakentaa kenttä Korsmalmin hiihtomajan alueelle. Hanke toteutuu vuonna 2020.</p>	
Otetaan käyttöön uusia, kohdennettuja palvelumuotoja.	Puhelinpalvelut Helmi, Sisu ja Senni otettiin käyttöön perusturvakeskuksessa.	Puhelujen määrä.	<p>Kouluissa otettiin käyttöön ”Poissaolon rappuset”-toimintamalli elokuussa 2019.</p> <p>Kaksi koulutyön tukihenkilöä palkattiin hankerahalla lukuvuodeksi 2019–2020 poissaolojen vähentämiseksi.</p> <p>Vuonna 2019 Senniin tuli 394 puhelua ja 38 sähköpostiviestiä.</p>	

LAPSET JA NUORET				
<p>Edistetään lasten ja nuorten terveellisiä elintapoja ja vahvistetaan nuorten päihteettömyyttä.</p>	<p>Nuorten ehkäisevä päihdetyö ja -valistus.</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen ryhmätoiminnan avulla.</p>	<p>Kouluterveyskyselyjen 2017 ja 2019 tulokset, Hubu-kyselyjen tulokset ja toteutunut toiminta (Hubu on kouluissa toteutettava ehkäisevän päihdetyön menetelmä).</p> <p>Saadut tulokset, esimerkiksi Maestro-ryhmät.</p>	<p>Nuorten palveluverkko järjesti päihdevalistusvanhempainillan marraskuussa 2019 yhdessä poliisin kanssa (80 osallistujaa).</p> <p>Hubu-kyselyt ja niihin liittyvät valistustilaisuudet pidettiin kevään 2019 aikana.</p> <p>Suoritettiin valtakunnallinen kouluterveyskysely.</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveyden tukemista varten yläkoulujen kaksi koulukuraattoria koulutettiin IPC-menetelmän käyttöön. IPC-menetelmä on näyttöön perustuva toimintamalli masennuksen hoitoon.</p> <p>Nuorisotoimi piti yhdessä koulujen kanssa nuorille Rennox-ryhmää, joka on Folkhälsanin stressinhallintakonsepti.</p> <p>Ohjaamon psykologipalvelut ovat olleet suosittuja. Tarkoitus on saada nuorille niin nopeasti apua kuin mahdollista. Ohjaamalla on ollut psykologi kaksi päivää viikossa.</p>	

			<p>Työllisyyspalveluissa Nuorten työpajalla edistettiin nuorten liikkumisen ja harrastamisen mahdollisuuksia. Työpajan liikuntoihin on mahdollista osallistua kolmesti viikossa.</p>	
	<p>Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen.</p>	<p>Kouluterveyskysely, kouluruoan menekin seuranta ja palaute.</p>	<p>Vuoden 2019 aikana yläkouluissa maistatettiin erilaisia kasvisruokatuotteita, ja tulosten perusteella otettiin kasvisruokaa ruokalistalle. Salaattivalikoimaan lisättiin proteiinipitoisia elintarvikkeita, esimerkiksi raejuustoa, papuja ja salaattijuustoa. Aloitettiin suunnitella sitä, että kasvisruokavaihtoehto olisi joka koulussa itsepalvelulinjastolla vuoden 2020 syyslukukauden alusta.</p> <p>Ruokailutilat uusissa kouluissa suunniteltiin viihtyisiksi ravintoloiksi.</p>	
	<p>Lasten ja nuorten liikunnan edistäminen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa (uusi sana).</p>	<p>Move!-testit. Liikkuva koulu -toiminnan edistämisen tulokset.</p>	<p>Move!-testit tehtiin 5. ja 8. vuosikurssin oppilaille. Huolestuttavin tulos saatiin kestävyyttä mittaavassa 20 metrin juoksutestissä. Testaajille järjestettiin koulutus syksyllä 2019 Loviisassa.</p> <p>Koulujen kerhotoiminnan useita liikuntakerhoja, muun muassa Puls-aamukerho ja treenikerho (yhdessä</p>	

			<p>seurojen ja vapaa-aikatoimen kanssa), kokoontui ennen koulupäivän alkua.</p> <p>Molemmissa yläkouluissa aloittivat syksyllä 2019 urheiluluokat.</p> <p>Vapaa-aikatoimen ja koulujen Liikkuva koulu -yhteishanke päättyi kesällä 2019, mutta toiminta jatkuu kouluissa.</p> <p>Lukioiden yhteinen Liikkuva opiskelu -hanke alkoi syksyllä 2019 ja sen tavoitteena on, että jokainen opiskelija liikkuu vähintään tunnin päivässä.</p> <p>Hankkeeseen kuuluu kaupungin kuntosalien maksuton käyttö.</p> <p>Varhaiskasvatuksen ja vapaa-aikatoimen llo kasvaa liikkuen -yhteishankkeen tavoitteena on, että liikuntamyönteinen toimintakulttuuri toteutuisi jokaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä. Jokaisella lapsella pitäisi olla mahdollisuus liikkumisen ja liikunnan iloon päivittäin.</p>	
TYÖIKÄISET				
Edistetään työikäisten terveellisiä elintapoja kehittämällä toimintoja kokonaisyhyvinvoinnin edistämiseksi.	Päihde- ja mielenterveystyön kehittäminen yhdessä erikoissairaanhoidon kanssa VIPA-periaatteella (VIPA tarkoittaa nopean	Uusien toimintatapojen käyttöönoton kokemukset.	Henkilökunnalle pidettiin esittelyjä Kaizen-hankkeesta ja VIPA-mallista. Malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2018 ja vuoden 2019 aikana toimintaa pyrittiin	

	vireillepanon toimintamallia).		pikkuhiljaa vakiinnuttamaan. Hanke jatkuu vielä alkuvuoden 2020.	
	Mielenterveys- ja päihderyhmien toiminta, kokemusasiantuntijoiden käyttö.	Ryhmiin osallistujien määrä, kävijöiden määrä, käyntitilastot.	Depressioryhmät ja avoimet ryhmät jatkoivat toimintaansa, mutta sen sijaan kokemusasiantuntijoiden pitämää vertaisvastaanottoa ei pystytty jatkamaan kävijäpulan vuoksi. Päihdepuolella oli myös ryhmätoimintaa, kävijöitä oli 4–15 per ryhmä. Järjestettiin rentoutusryhmä, jossa neljä kiertävää aihetta, ja omaisten suljettu ryhmä.	
	WHO 5 -mittarin käyttöönotto (hyvinvointiseula).	Käyttäjäkokemukset	Ei tiedossa.	
	Suun terveydenhuollon omasuunnitelma tarkastuskäyntien yhteydessä (kariuksen ja iensairauksien ehkäisy).	Asiakaskohtaisen toteutumisen seuranta käyntien yhteydessä, seurannan yhteydessä saadut vertailutiedot kariuksen ja iensairauksien vähentymisestä. Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Osa hammaslääkäreistä otti suunnitelman käytäntöön ja teki suunnitelman asiakkaan kanssa yhdessä, mutta valitettavasti käytäntöä ei saatu laaja-alaisemmin vakiinnutettua. Vaikutuksia suun terveyteen ei voitu vielä arvioida 2019, koska vain pieni osa hammaslääkäreistä oli tehnyt omahoitosuunnitelman.	
	Painonhallintatoiminta: PPP-ryhmät, Verkkopuntari,	Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Liikuntaneuvonnassa kävi 25 asiakasta, ja käyntejä oli yhteensä 40. Kokemukset ovat olleet hyviä. Kehitettävää on	

	yksilöllinen liikuntaneuvonta.		asiakkaiden ohjaamisessa palvelun pariin ja vaikuttavuuden mittaamisessa. Painonhallintaryhmiä ei järjestetty vuonna 2019, vaan ohjaus tapahtui yksilöohjauksena terveydenhoitajan vastaanotolla.	
	Lähiliikuntapaikkojen ja välineiden hyödyntäminen ja ylläpito.	Liikuntavälineiden lainauskerrat.	Liikuntapaikkojen välineitä käytetään aktiivisesti. Liikkuva koulu -hankkeen myötä koulujen ja vapaa-aikatoimen käyttöön hankittiin yhteisiä välineitä lainattavaksi. Pääkirjaston lainattavien liikuntavälineiden hankintaan saatiin avustusta, jolla hankittiin muun muassa lumikenkiä, jumppapussi ja kantorinkka.	
	Liikunta-apteekki, terveystieteiden kaikkien avoin ja maksuton neuvontapiste.	Toiminnan tulokset, neuvonnassa käyneiden määrät.	Liikunta-apteekkitoiminta jatkui yhteydenottolomakeperiaatteella.	
SENIORIT				
Järjestetään toimintaa, joka edistää ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä, ja tukee ikäihmisten mahdollisuuksia itsenäiseen ja mielekkääseen elämään eri asumis- ja hoitoympäristöissä.	Erilaiset kuntoryhmät ikäihmisille yhteistyössä vapaa-aikatoimen ja eri yhdistysten kanssa.	Vapaa-aikatoimi kouluttaa vapaaehtoisia toimimaan erilaisten ikäihmisten virkistys- ja liikuntaryhmien vetäjinä.	Erilaisia kuntoryhmiä järjestettiin yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa. Senioripalvelut järjesti voima- ja tasapainoryhmiä Koskenkylässä, Isnäsissä ja Taasiakodin tiloissa Tesjoella. Ryhmissä oli keskimäärin noin 12 osallistujaa, ja Isnäsin ja Tesjoen ryhmät kokoontuivat kerran viikossa.	

			<p>Eläkeläisjärjestö Loviisan seniorit ry teki yhteistyötä Loviisan kaupungin senioripalvelujen kanssa ja piti Taasiakodin ryhmää joka toinen viikko. Koskenkylän ryhmä kokoontui vuonna 2019 joka viikko.</p> <p>Lapinjärvellä jatkettiin muistiystävällisen taajaman suunnittelutyötä. Toteutus aloitettiin rakentamalla kirjastoon esteetön kulkuväylä ja sisäänkäynti.</p> <p>Tasapainoryhmät ja ohjatut kuntosaliryhmät kokoontuivat säännöllisesti vuoden 2019 aikana.</p>	
	<p>Vapaaehtoisten ulkoiluystävien toiminnan ylläpito ja kehittäminen.</p>	<p>Koulutetaan lisää ulkoiluystäviä ja pidetään säännöllisesti yhteyttä ulkoiluystäviin. Mittarit ovat koulutustilaisuuksien ja osallistujien määrät sekä ulkoiluystävien kokonaismäärä – kuinka paljon lisääntynyt?.</p>	<p>Ulkoiluystävien määrä on lisääntynyt. Tällä hetkellä on 66 ulkoiluystävää. Vuonna 2019 järjestettiin kaksi koulutusta. Järjestettiin myös ulkoiluystäville kahvitilaisuus keväällä ja joululounas. On tärkeää, että ulkoiluystävät voivat tavata toisia ainakin pari kertaa vuodessa.</p> <p>Lapinjärvellä käynnistyi Automies-toiminta vuoden 2019 aikana. Automies-kuljettajat tarjosivat iäkkäille maksuttomia autoretkiä heidän</p>	

			<p>toivomiinsa kohteisiin vapaaehtoistoimintana.</p> <p>Perinnetalkoot-hanke osallistui ikäihmisten ulkoilutoimintaan sekä järjesti kerran viikossa yhteisen ulkoiluhetken.</p>	
	<p>Erilaisten ennaltaehkäisevien ja kuntouttavien työmenetelmien kehittäminen ja juurruttaminen kotihoidossa, alkoholin käytön ja mielenterveysongelmien huomioiminen, asiaan puuttuminen.</p>	<p>Kunnon Hoitaja -koulutus vuosittain ja ennaltaehkäisevää kotikuntoutusta ikäihmisille (määrät ja kerrat).</p> <p>Yhteistyön lisääminen A-klinikan aikuissosiaalityön kanssa, verkostokokoukset.</p>	<p>Kunnon Hoitaja -koulutus järjestettiin yhdelle ryhmälle keväällä 2019. Osallistujien kokonaismäärä oli 12.</p> <p>Kotihoitoon palkattiin toimintaterapeutti 1.9.2019.</p>	
	<p>Osa senioripalvelujen lähihoitajista osallistuu mielenterveystyön ja päihdetyön lisäkoulutukseen.</p> <p>Sosiaaliohjaaja palkataan senioripalveluihin.</p>	<p>Lisäkoulutuksen käyneet lähihoitajat sekä koulutuksessa kehitetyt työmallit.</p>	<p>Sosiaaliohjaaja tekee yhteistyötä aikuissosiaalityön kanssa ja koulutuksen saaneiden lähihoitajien työmallia kehitetään mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa.</p> <p>Lapinjärvi: kaksi Lapinjärvi-taloa oli esitteillä Kouvolan asuntomessuilla. Messujen jälkeen talot (4 kappaletta) siirrettiin Lapinjärvelle ja ensimmäiset asukkaat muuttivat taloihin.</p>	

3. ASUKKAIDEN ARJEN TURVALLISUUS: Asukkaiden arjen hyvinvointi on sujuvaa ja häiriötöntä, siihen yhdistyy kuntalaisten hyvinvointi, vahva sosiaalinen yhteisöllisyys, taloudellinen vakaus ja yhteiskunnallinen elinvoimaisuus (**Itä-Uudenmaan turvallisuussuunnitelma 2015**).

TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Arjen turvallisuus on osa asukkaiden ja yhteiskunnan normaalia toimintaa ja luo edellytyksiä hyvinvoinnin edistämiseksi. Monialaista yhteistyötä kehitetään kaikissa keskuksissa.	Turvallisuusohjelmassa olevat ikäkausikohtaiset tavoitteet.	Turvallisuusohjelman indikaattorit.	Vuosien 2015–2017 turvallisuuden toimenpideohjelman tavoitteet toteutuivat pääosin. Vuosien 2018–2021 turvallisuusohjelma on valmistumassa.	
	Turvallisuuskyselyt joka toinen vuosi.	Kyselyjen tulokset.	Seuraava turvallisuuskysely järjestetään vuonna 2020 (edellinen 2018).	
	Turvallisuuskävelyt vuosittain.	Toteutettavat toimenpiteet.	Vuonna 2019 pidettiin kaksi turvallisuuskävelyä: 2.5.2019 Valkossa ja 22.10.2019 Tesjoella.	
Maankäyttö ja rakentaminen ovat suunnitelmallisia.	Uuden alueen kaavoitus Määrälahteen.	Alue on kaavoitettu.	Kaavoitusprosessi on käynnissä. Alueesta on tulossa asuntomessualue, jonka yhteyteen suunnitellaan hyvinvointikeskusta.	
	Kunnallistekniikan rakentaminen valmiiksi Israelinmetsän alueella.	Alue on valmis.	Israelinmetsän leikkipaikka on vielä suunnitteluvaiheessa. Lapinjärvellä Husulanmäen asemakaava sai lainvoiman ja kunnallistekniikan suunnittelu käynnistettiin. Myös Ingermaninkylän teollisuusalueen laajennuksen asemakaava hyväksyttiin ja kunnallistekniikan suunnittelu	

Parannetaan liikenneturvallisuutta.	Katujen pinnoitteiden parantaminen.	Pinnoitetut kadut, kilometriä.	Vuoden aikana uusittiin katupinnoitteita noin 4 kilometrin matkalta katuja.	
	Kevyen liikenteen väylien ja jalkakäytävien pinnoitteiden kunnon parantaminen.	Pinnoitetut väylät, kilometriä.	Vuoden aikana uudelleen pinnoitettiin katuja 1 kilometri ja rakennettiin uusia katuja 1,4 kilometriä. Lapinjärvellä toteutettiin asfalttipaikkauksia Männistötiellä.	
	Loviisan kaupungin ja ELY-keskuksen liikenneturvallisuus-suunnitelman mukaisten hankkeiden toteuttaminen. Loviisan kaupungilla on erillinen liikenneturvallisuussuunnitelma, joka on luettavissa kaupungin verkkosivustolla.	Hankkeen eteneminen ja toteutuneet toimenpiteet.	Kaupunki oli mukana järjestämässä suojatiepäivystystä koulujen alkamisen yhteydessä 14.–16.8.2019. Kaupunki jakoi heijastimia esikoululaisille. Liikenneturvatyöryhmä järjesti pyöräilyviikon kampanjan. Kaupunki on vastannut aktiivisesti asukkaiden palautteisiin koskien teiden turvallisuutta. Vuoden aikana ELY-keskus ja Loviisan kaupunki toteuttivat seuraavat liikenneturvallisuuskohteet: Vanhankylän liityntäpysäköintialue (valtatie 7, liittymä 64), Seppäläntien korotettu liittymä, uudet kevyen liikenteen väylät (Jorvaksen liittymä ja Vanha Viipurintie Koskenkylässä) sekä	

			<p>Tesjoen koulun ja päiväkodin saattoliikennejärjestelyt ja opastaulu.</p> <p>Lapinjärvellä toimii liikenneturvallisuustyöryhmä, jossa on jäseninä myös alakoulujen oppilaita. Liikenneturvallisuustyöryhmä toteutti useita tempauksia, joilla kiinnitettiin huomiota liikenneturvallisuuteen erityisesti kirkonkylän alueella.</p>	
Pyritään ennakkoon puuttumaan sisätilaongelmiin.	Lovisavikens skola, Lovisa Gymnasiumin ja Koskenkylän kouluhankkeiden toteuttaminen.	Hankkeiden eteneminen.	<p>Lovisavikens skola (entinen Lovisanejdens högstadium) valmistui 21.12.2019.</p> <p>Lovisa Gymnasiumin peruskorjaus alkoi vuoden 2020 alussa.</p> <p>Forsby skolan uusi osa valmistui lokakuussa 2019, jonka jälkeen aloitettiin Forsby skolan vanhan osan peruskorjaus.</p>	
	Sisäilman laatutilanteen parantaminen.	Sisäilmaongelmien määrä ja vakavuus.	<p>Kaupungilla on sisäilmatyöryhmä sekä ohje menettelytavoista sisäilmaongelmissa. Harjurinteen koululla on lisäksi kohdekohtainen sisäilmatyöryhmä.</p> <p>Harjurinteen koulun uuden osan korjaus valmistui lokakuussa 2019 ja vanhan</p>	

			osan korjaus aloitettiin syksyllä 2019. Tiedotusta tehostettiin. Lapinjärvellä kartoitettiin sisäilmariskejä päiväkotikiikolaaksossa sekä Kirkonkylän koulussa. Kirkonkylän koulun peruskorjausta ja/tai laajennusta suunniteltiin.	
Ylläpidetään vesi- ja viemäriverkostoa ja parannetaan lähivesistöjen tilaa.	Uuden vesihuolto-suunnitelman laatiminen.	Suunnitelma on valmis.	Uusi vesihuoltosuunnitelma valmistui 2018.	
LAPSET JA NUORET				
Lasten ja nuorten elämänhallintaa vahvistetaan ja kasvuympäristö on turvallinen.	Perhekummitoiminta Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa.	Toteutunut toiminta.	Perhekummitoimintaa järjestettiin yhdessä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin kanssa.	
	Vanhemmuuden tuen työkalupakkien käyttöönotto.	Toteutunut toiminta.	Ihmeelliset vuodet -koulutukseen osallistui kolme perhekeskuksen työntekijää.	
	Nuorten matalan kynnyksen ohjaamitoiminta (15–29-vuotiaille).	Toteutunut toiminta.	Katso 4.pääkohta Lapset ja nuoret, ohjaamitoiminnan ensimmäisen vuoden yhteenveto.	
	Varhaisen tuen palveluiden edelleen kehittäminen	Toteutunut toiminta.	Valtakunnallisen sekä maakunnallisen perhekeskustoimintamallin kehittäminen jatkui edelleen vuonna	

	perhekeskustoimintamallissa.		2019. Uudenmaan maakunnan perhekeskustoimintamallin kehittämistyöhön osallistuttiin aktiivisesti ja kehitettiin omaa toimintaa samojen linjausten mukaisesti.	
TYÖIKÄISET				
Ylläpidetään omaa ja muiden turvallisuutta, ehkäistään ajoissa syrjäytymistä ja kavennetaan terveyseroja.	Matalan kynnyksen palveluiden ja kotiin annettavien palvelujen lisääminen ja kehittäminen.	Matkalla sosiaaliseen kuntoutukseen -projektiin osallistujat, tapaamispaikat (muu kuin keskusta).	Käytännön työssä mallia ei vielä otettu käyttöön.	
	Klubitalo-mallin käyttöönotto kaupungissa.	Toiminnan tulokset.	Klubitalo toimi suunnitelmien mukaisesti.	
Helposti tavoitettavat palvelut sekä joustava palveluiden piiriin pääsy (sisältää myös kotiin annettavat palvelut).	Monialaisen yhteistyön lisääminen aikuissosiaalityössä ja työllisyyspalveluissa.	Yhteistyötapaamiset, sosiaalisen kuntoutuksen, kuntouttavan työtoiminnan ja TYP-toiminnan (=työllistymistä edistävien monialaisten palveluiden) osallistujamäärät.	TYP-asiakkuuksia oli 31.12.2019 Loviisassa 126 (2018: 126). Kuntopajalla asiakkaita oli yhteensä 24 (2018: 25). Tavoitteena on, että kuntouttava toiminta on Loviisassa eteenpäin vievää, ja toimintaa ohjataan siihen. Päämääränä on aloittaa keskustelut ja toimet sosiaalisen kuntoutuksen mahdollisuuksien avaamiseksi Loviisan kaupungissa, jotta asiakkaita on mahdollista ohjata heille sopivien palveluiden piiriin.	
SENIORIT				

Lisätään turvallisuuden tunnetta. Turvallinen ja esteetön kotiympäristö, turvallinen liikkuminen, sosiaalisen verkoston lisääminen, koetun yksinäisyyden ehkäiseminen.	Turvallisuuden tunteen lisääminen: <ul style="list-style-type: none"> – Luottamus siihen, että saa tarvittaessa apua. 	Kotitapaturmatilastot (Sotkanet).	Osallistuttiin kotikuntoutuspilottiin, jossa leikkauksesta kuntouttaminen tapahtui kotona sairaalaosaston sijasta, katso 4. pääkohta. Tapaturmatilastot ovat liian laajoja seurattavia, indikaattoria ei käytetty 2019.	
	Koti ja liikunta turvalliseksi: <ul style="list-style-type: none"> – Koti esteettömäksi ja oikeat apuvälineet niin sisä- kuin ulkokäyttöön. – Tiedotustilaisuuksia esimerkiksi eläkeläisryhmissä turvallisesta liikkumisesta ja erilaisten apuvälineiden esittelyä. 	Tiedotustilaisuuksien määrät ja kotikäynnit, joilla kartoitetaan apuvälineiden tarvetta.	Senioripalvelujen fysioterapeutit ja kuntahoitaja tekivät tarvittaessa kotikäyntejä ja kartoittivat asiakkaiden tarvetta apuvälineille. Osallistuttiin HUSin ”Kaatumisten ehkäisy” -osaprojektiin, joka jatkuu. Lapinjärvellä fysioterapeutti teki tarpeen mukaan kotikäyntejä ja kartoitti asiakkaiden apuvälineiden tarvetta.	
	Ikäautoilu turvalliseksi: <ul style="list-style-type: none"> – Tiedotus- ja koulutustilaisuus (osana Loviisan liikenneturvallisuus-ohjelmaa). 	Koulutustilaisuus, osallistujamäärät.	Kurssia ei järjestetty vuonna 2019 kaksikielisen vetäjän puuttuessa.	

4. Asukkaiden työllisyyden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen.				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Kehitetään asukkaiden palveluja työllisyyttä tukevaksi ja eriarvoisuutta vähentäväksi toiminnaksi.	Lähipalveluiden huomioiminen kilpailuttamisessa.	Tehdyt kilpailutukset ja niiden paikallisuus.	Paikalliset toimittajat menestyivät pienissä hankinnoissa. Suuret rakennushankkeet olivat paikallisille rakennusliikkeille liian suuria.	
	Paikallisten yritysten toimintaedellytysten lisääminen.	Työpaikkojen lisääntyminen.	Yhteistyötä paikallisten yrittäjien kanssa lisättiin, ja yrittäjiä tavattiin säännöllisesti. Paikallisille yrittäjille ja yrityksen sijaintipaikkaa pohtivia varten perustettiin kaupungin tontti- ja toimitilapörssi.	
	Työpajojen kattavuus työttömille.	Työpajojen asiakasmäärät.	<p>Työpajojen asiakasmäärät olivat vuonna 2019 yhteensä noin 167 asiakaskontaktia.</p> <p>Työpajoilla valmentautujia oli yhteensä 91.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akseli, aikuisten paja, 9 - Pikku Pietarin Piha, nuorten työpaja, 25 (2018: 35) - Seinätön paja, 33 (2018: 35) - Kuntopaja, 24 (2018: 25) <p>Työpajatoiminnassa yhdistettiin Akselin toiminta Seinättömän pajan toimintaan. Samalla nuorten työpajan toinen työvalmentaja siirtyi Seinättömän pajan työvalmentajaksi ja Akselin työvalmentaja siirtyi nuorten työpajalle toiseksi työvalmentajaksi. Toiminta tasaantuu henkilöstö- ja organisaatiomuutoksien johdosta vuonna 2020.</p>	

			<p>Lapinjärvellä toimivassa Taitopaikassa oli 18 asiakasta vuonna 2019. Kunnassa käynnistyi vuonna 2018 Hyvinvoinnin tilat -hankkeen Perinnetalkoot-osahanke, joka yhdistää sosiaalisen osallisuuden ulkopuolelle herkästi jäävät ihmiset. Toimintaan osallistui 12 työkokeilijaa.</p> <p>Lapinjärvellä järjestettiin syyskuussa 2019 neljättä kertaa Näköalapaikka-työllisyysmessut. Messuilla oli mahdollista heti hakea avoimia työpaikkoja, jättää avoin hakemus suoraan yrityksiin, saada apua ansioluettelon tekemiseen ja verkostoitua muiden yrittäjien kanssa.</p>	
LAPSET JA NUORET				
Mahdollisimman moni nuori on koulutuksen piirissä.	Monialainen yhteistyö ja sen edelleen kehittäminen, jotta löydetään kohderyhmän nuoret.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita oli vuonna 2018 (viimeisin saatavilla oleva tieto) Loviisassa 11,3 prosenttia ja Lapinjärvellä 8,0 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Vuoteen 2017 verrattuna Loviisassa oli nousua 0,4 prosenttia ja Lapinjärvellä vähennystä 5,4 prosenttia. Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto NOPA käsitteli kokouksissaan koulutuksen ulkopuolelle jääneiden tilannetta.	
	Ohjaamo-toiminnan aloittaminen 2018.	Projektin tavoitteet, siitä saadut tulokset	Toiminta alkoi huhtikuussa 2018 ja hankkeena projekti päättyi joulukuussa 2020. Ohjaamossa oli 2018–2019 noin 940 kävijää. Samaan tilaan on pystytty yhdistämään monta toimintaa, muun muassa TE-palvelut nuorille, psykologi ja sosiaaliohjaaja.	

	Let's Go -messut nuorille.	Nuorten työllisyys.	<p>Kesärekrytointitapahtuma järjestettiin Ohjaamossa helmikuussa. Tapahtuman tarkoitus oli mainostaa kesätyöpaikkoja nuorille. Yhteistyössä koulujen kanssa nuoret tulivat luokittain Ohjaamoon tutustumaan kaupungin sekä yksityissektorin työpaikkoihin. Tapahtumassa oli myös mahdollisuus esittää kysymyksiä työnantajille.</p> <p>Loviisan Ohjaamo järjesti helmikuussa bussikuljetuksen Porvoon Duunitehdas-tapahtumaan. Tapahtuman tarkoitus oli työllistää nuoria.</p>	
	Työpajatoiminta työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista tukemassa.	Toiminnan vuosittaiset tunnusluvut.	<p>39 (2018: 35) nuoresta 2 (2018: 1) jatkosijoittui koulutukseen, avoimille työmarkkinoille taas 9 (2018: 7).</p> <p>Työpajatoiminnassa käytössä ovat myös Walmu-asiakasjärjestelmä sekä Sovari. Sovari on vaikutusmittari, jolla mitataan sosiaalista vahvistumista. Lisäksi nuorilta kerättiin palautetta työpajatoiminnan kehittämisestä lomakkein ja keskustelun avulla.</p>	
	Etsivän nuorisotyön toimintatavat.	ParEnt-kirjausjärjestelmästä saadut toimintatilastot.	<p>Asiakkaiden määrä oli 108 nuorta vuonna 2019. Näistä 90 nuorta ohjattiin toisiin palvelupiireihin ja toimenpiteisiin.</p> <p>Asiakkaita oli 42 vähemmän kuin edellisvuonna.</p>	
TYÖIKÄISET				

			<p>Porvoossa ja Kotkassa järjestävät aikuisten perusopetusta ja kotoutumiskoulutusta.</p> <p>Loviisassa ei ole vapaan sivistystyön järjestämää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta (UMAKO-koulutus).</p> <p>Kaupunki ei järjestänyt kielikerhotoimintaa vuonna 2019.</p>	
	Työttömien työllistäminen tai saattaminen oikean palvelun tai etuuden piiriin.	Työttömien määrä ja osuus työvoimasta.	<p>Loviisan 25–29-vuotiaiden nuorten työttömyys vähentyi 12 prosenttia verrattuna vuoteen 2018.</p> <p>Vuoden 2019 lopussa työttömyysaste Loviisassa oli 10 prosenttia. Vuoden takaiseen verrattuna työttömien osuus laski 0,6 prosenttiyksikköä. Pitkäaikaistyöttömien määrä seuraa samaa suuntaa koko maassa ja kasvoi myös Loviisassa kuluneen vuoden aikana.</p> <p>Lapinjärvellä järjestettiin Taitopaikka-toimintaa (työttömien valmentamista työelämään). Palveluita myytiin myös muille kunnille. Toiminta on vakiintunut.</p>	
SENIORIT				
Ikäihmisten kalliista laitoshoidosta luovutaan ja se korvataan tehostetulla kotihoidolla ja palveluasumisella.	Omassa kodissa asumisen mahdollistaminen mahdollisimman pitkään.	Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumispaikkojen määrät ja kotihoidon asiakkaiden tuntimäärät.	<p>Ikääntyneiden laitoshoidtoa ei enää ole Loviisassa. Vanhukset hoidetaan kotona kotihoidon turvin tai tehostetussa palveluasumisessa.</p> <p>Tehostettuun kotihoitoon ja kotikuntoutukseen panostettiin.</p>	

			<p>Lapinjärvellä neljä Lapinjärvi-taloa saapui syksyllä 2019 ja ensimmäiset asukkaat pääsivät lokakuussa muuttamaan taloihin.</p> <p>Lapinjärven kunnan ja Mehiläisen yhteisyrityksen toiminta käynnistyi 1.9.2019. Tehtiin suunnitelmat uudesta tehostetun palveluasumisen laajennusosasta. Laitoshoidosta luovutaan laajennusosan valmistuttua.</p> <p>Tehostettuun kotihoitoon panostettiin. Mahdollisuus myös yöhoitoon 1.9.2019 lähtien. Kotihoidon toteutuneet käyntimäärät olivat 18 543 ja toteutuneet tunnit 5 446 vuonna 2019.</p>	
<p>Kotiin vietävien palveluiden toteutus on hyvin organisoitua.</p>	<p>Kotona asuminen on taloudellisesti edullisin vaihtoehto kaikille:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin panostaminen – Ikäihmisten laitoshoidon lopettaminen, tehostetun palveluasumisen paikkojen vähentäminen ja kotihoitoon panostaminen. 		<p>Loviisa osallistui yhdessä muiden itäuusimaalaisten kuntien kanssa tehostettu kotikuntoutus -pilottiin. Pilotti käynnistettiin tammikuussa 2018 ja jatkui vuoden 2018 syksyyn saakka. Pilottia arvioitiin, ja tulokset olivat hyviä. Loviisan senioripalveluissa jatketaan tehostettua kotikuntoutustoimintaa sitä jatkuvasti kehittäen. Vuonna 2019 palkattiin myös toimintaterapeutti kotihoitoon.</p> <p>Lapinjärvellä kunnan ja Mehiläisen yhteisyrityksen toiminta käynnistyi 1.9.2019.</p>	